

Sygn. akt: I C 2703/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2016r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Wieczorek

Protokolant: p.o. stażysty Agnieszka Maderak

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2016r. w Poznaniu sprawy z powództwa

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko

Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym wŚ. (...)R. Ś. (1),

Skarbowi Państwa- Prezesowi Sądu Okręgowego w P. (...)

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami sądowymi;
3. zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200,00 zł, a na rzecz pozwanego Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym wŚ. (...)R. Ś. (1) kwotę 7.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Agnieszka Wieczorek

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych: Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ś. (...) R. Ś. (1) oraz Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...) kwoty 4.026.725,08 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 października 2015 r. do dnia zapłaty tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie komornika.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, iż dnia 24 listopada 2014 r. zostało doręczone mu zawiadomienie o wszczęciu przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez pozwanego komornika na podstawie tytułu egzekucyjnego – wyroku Stałego Niezależnego Międzynarodowego Sądu Arbitrażowego (...) z dnia 6 sierpnia 2014 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Okręgowego w W. (...) z dnia 14 października 2014 r. Należność główna, która miała zostać wyegzekwowana od powoda na rzecz spółki (...) z siedzibą w E. (...) (wierzyciela) wynosiła 1.000.975 euro. Powód podkreślił, że nigdy nie pozostawał w relacjach handlowych z powyższą spółką. Jego zdaniem wszelkie dokumenty, na których oparto orzeczenie sądu polubownego, w tym weksel własny, umowa o zapis na sąd polubowny i umowa zastawu rejestrowego zostały sfalszowane. Powód podniósł, że na podstawie powyższego orzeczenia zaopatrzonego w klauzulę wykonalności pozwany Komornik podjął działania zwierzące do wyegzekwowania należności i zgodnie z wnioskiem wierzyciela zajął wierzytelność z rachunku

bankowego powodowej spółki w (...) Bank (...) S.A. Na skutek tego komornik wyegzekwował kwotę 943.026,95 euro, którą po pomniejszeniu o koszty postępowania przelał na rzecz wierzyciela. Powód wyjaśnił, że dochodzona pozwem kwota stanowi równowartość w złotych polskich sumy wyegzekwowanej przez komornika.

Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powód wskazał artykuł 23 ust. 1 w zw. art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji zarzucając komornikowi niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Zdaniem powoda zdarzeniem wywołującym szkodę było zajęcie rachunku bankowego, które to działanie miało charakter bezprawny. Powód wskazał bowiem, że postępowanie egzekucyjne prowadzone było na podstawie dokumentu uzyskanego w wyniku przestępstwa i niestanowiącego tytułu wykonawczego. Stanowisko to powód opierał na twierdzeniu, że wyrok nieistniejącego sądu polubownego nie może być traktowany jako tytuł egzekucyjny.

Uzasadniając natomiast odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa powód wskazał, iż Prezes Sądu Okręgowego sprawuje nadzór nad działalnością komorników wykonujących czynności na obszarze właściwości sądu i w konsekwencji jest odpowiedzialny solidarnie za powstałą szkodę (pozew - k. 2-25).

Pozwany Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ś. (...) R. Ś. (2) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W pierwszej kolejności komornik wskazał, iż zgodnie z art. 804 K.p.c. nie był uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym przedstawionym przez wierzyciela. Zwrócił również uwagę, że przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej komornika zrównane są z przesłankami odpowiedzialności deliktowej wobec czego konieczne jest udowodnienie niezgodności z prawem działania komornika, które miałyby doprowadzić do powstania szkody. Komornik podniósł, że w toku egzekucji powodowa spółka nie wносиła zastrzeżeń co do sposobu i trybu prowadzenia postępowania, mimo że miała o nim wiedzę. Świadczy o tym chociażby fakt, iż dnia 29 listopada 2014 r. zwróciła się o zwolnienie części zajętych środków z uwagi na konieczność wypłaty wynagrodzeń. Komornik podkreślił, że o możliwych nieprawidłowościach w wydaniu tytułu egzekucyjnego dowiedział się dopiero w czerwcu 2015 r., gdy otrzymał postanowienie Prokuratury Apelacyjnej w P. (...) przyjmujące w poczet dowodów rzeczowych tytuł wykonawczy (odpowieź na pozew - k. 229-233).

O oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych wniósł również Skarb Państwa reprezentowany przez statio fisci Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...). W znacznej mierze powtórzył twierdzenia pozwanego komornika. W szczególności wskazał, iż artykuł 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie określa samodzielnie przesłanek odpowiedzialności komornika wobec czego znajdują zastosowanie ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej. W niniejszej sprawie nie można natomiast, zdaniem pozwanego Skarbu Państwa, przypisać komornikowi działania niezgodnego z prawem. Prowadził on bowiem postępowanie na podstawie tytułu egzekucyjnego wydanego przez właściwy organ i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w formie funkcjonującej w obrocie prawnym. W tych warunkach, skoro tytuł wykonawczy nie budził zastrzeżeń pod względem formalnym, komornik był zobligowany do jego wykonania (odpowieź na pozew - k. 239-246).

W piśmie z dnia 9 września 2016 r. (k. 335-341) powód wniósł o wezwanie do udziału w sprawie na podstawie art. 194 § 1 K.p.c. Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...). Uzasadniając ten wniosek powód wskazał, iż to Sąd Okręgowy w W. (...) nadał wyrokowi sądu polubownego klauzulę wykonalności co umożliwiło w dalszej kolejności prowadzenie postępowania egzekucyjnego, wobec czego i on jest odpowiedzialny za powstałą szkodę.

Na rozprawie dnia 14 września 2016 r. pełnomocnik powoda wyjaśniła, iż powyższe żądanie nie stanowi rozszerzenia powództwa, a jego podstawą prawną jest art. 194 § 3 K.p.c. (a nie jak wcześniej błędnie wskazała art. 194 § 1 K.p.c.). Pełnomocnik zauważyła również, że okoliczności uzasadniające odpowiedzialność Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...) zostały przytoczone już w pozwie.

Sąd ustalił, co następuje:

Dnia 6 sierpnia 2014 r. Stały Niezależny Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy (...) w W. wydał w sprawie o sygnaturze akt (...) wyrok, w którym zasądził od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz powoda O. A. z siedzibą w T. (E. (...)) kwotę 1.000.975 euro.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Arbitrażowy stwierdził, że w dniu 10 czerwca 2013 r. spółka (...) wystawiła na rzecz spółki (...) weksel własny na kwotę 1 000 000 € z terminem płatności przypadającym na dzień 1 października 2013 r. Sąd wskazał, że powstały na tle spłaty zobowiązania spór obie spółki postanowiły podać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego i związku z tym zawarły w dniu 17 lipca 2014 r. umowę o zapis na sąd polubowny.

Dowody: wyrok (k. 39-40), umowa o zapis na sąd polubowny (k. 43-46).

Postanowieniem z dnia 14 października 2014 r. Sąd Okręgowy w W. (...) stwierdził wykonalność powyższego wyroku.

Dowód: postanowienie (k. 41-42).

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego spółka (...) wniosła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ś. (...) P. Ś. o wszczęcie przeciwko spółce (...) postępowania egzekucyjnego skierowanego do rachunku bankowego dłużnika prowadzonego w (...) Bank (...) S.A.

Dowód: wniosek (k. 35-36).

Pismem z dnia 6 listopada 2014 r. Komornik zawiadomił spółkę (...) o wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Tego samego dnia zajął rachunek bankowy spółki we wspomnianym banku do kwoty 4.235.125,23 zł.

Dnia 25 listopada 2014 r. prezes zarządu powodowej spółki (...) skierował do komornika wniosek o zwolnienie części zajętych środków z uwagi na konieczność wypłaty wynagrodzeń dla pracowników spółki. Wniosek ten komornik uwzględnił w dniu 3 grudnia 2014 r. Następnie, dnia 20 grudnia 2014 r. powodowa spółka udzieliła pomocnictwa adwokatowi M. S. do działania w jej imieniu w przedmiotowym postępowaniu egzekucyjnym. Dnia 20 stycznia 2015 r. aplikant adwokacki B. N. na podstawie udzielonego upoważnienia zapoznał się z aktami komorniczymi.

W czasie toczącego się postępowania egzekucyjnego, w szczególności w momencie dokonywania opisanych wyżej czynności, zarówno powódka jak i działający w jej imieniu pełnomocnik nie podważali zasadności postępowania, słuszności tytułu wykonawczego czy prawdziwości dokumentów, na podstawie których wydano tytuł egzekucyjny.

Dowód: zawiadomienia (k. 37, 55), zeznania K. D. (k. 358-358v).

W toku postępowania egzekucyjnego (...) Bank (...) S.A. dokonał na rzecz komornika dwóch przelewów: dnia 1 grudnia 2014 r. na kwotę 939.170 euro oraz dnia 10 stycznia 2015 r. na kwotę 3856,95 euro. Środki te, po pomniejszeniu o koszty postępowania, komornik przełał na rachunek wierzyciela w dwóch transzach (w dniach 4 grudnia 2014 r. i 13 stycznia 2015 r.) w łącznej kwocie 918.887,78 euro.

Dowody: historia rachunku bankowego (k. 58-63), potwierdzenia przelewów (k. 57, 64), nota rozliczeniowa (k.65).

W dniu 8 czerwca 2015 r. pozwany komornik otrzymał postanowienie Prokuratury Apelacyjnej w P. (...) przyjmujące w poczet dowodów rzeczowych w sprawie (...) tytuł wykonawczy będący podstawą postępowania. Na skutek tego komornik umorzył postępowanie egzekucyjne dnia 11 czerwca 2015 r. z uwagi na brak tytułu wykonawczego.

Okoliczności bezsporne .

Dnia 16 kwietnia 2015 r. sąd Okręgowy w W. (...) uchylił swoje postawienie z dnia 14 października 2014 r. w przedmiocie stwierdzenia wykonalności powyższego wyroku sądu polubownego.

Okoliczność bezsporna .

Przed Sądem Okręgowym w W. (...) toczy się postępowanie o uchylenie powyższego wyroku sądu polubownego (sygn. akt (...)).

Dowód: dokumenty zgromadzone w aktach sprawy (...) SO w W. (...).

Powyższy stan faktyczny był między stronami bezsporny i został potwierdzony powołanymi dokumentami i zeznaniami przesłuchanego w charakterze strony prezesa zarządu powodowej spółki (...) oraz pozwanego R. Ś. (1).

Zeznania stron Sąd uznał za wiarygodne, jako zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Podkreślenia wymaga fakt, iż w niniejszym postępowaniu z uwagi na zakres faktyczny zgłoszonego powództwa Sąd uznał ustalony powyżej stan faktyczny jako bezsporny i ograniczył się do badania przesłanek odpowiedzialności pozwanych wynikających z treści art. 23 ust. 1 w zw. art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji i dlatego na rozprawie w dniu 14 września 2016 roku oddalił dalej idące wnioski dowodowe zgłoszone przez stronę powodową, jako nieprzydatne do rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W toku niniejszego postępowania powód domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych: Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ś. (...) R. Ś. (1) oraz Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...) kwoty 4.026.725,08 zł tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie komornika.

W toku postępowania powód wniósł o wezwanie do udziału w sprawie na podstawie art. 194 § 1 K.p.c. Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...). Następnie zweryfikował podstawę prawną tego wniosku i zmienił ją ostatecznie na art. 194 § 3 K.p.c. Uzasadniając ten wniosek powód wskazywał, że postępowanie egzekucyjne, które doprowadziło do powstania szkody, było możliwe dzięki nadaniu wyrokowi sądu polubownego klauzuli wykonalności, co uczynił Sąd Okręgowy w W. (...). Powód podkreślał przy tym, że jego wniosek nie stanowi rozszerzenia powództwa oraz, że już w pozwie przedstawiał argumenty przemawiające za bezprawnym działaniem Sądu Okręgowego w W. (...).

Podmiotowe granice powództwa wyznacza oraz określa strona powodowa i element ten zostaje ukształtowany w chwili doręczenia pozwu. Jednakże Kodeks postępowania cywilnego przewiduje dokonanie przekształceń podmiotowych dotyczących stron postępowania oraz wprowadzenie innych podmiotów. Jednym z przepisów regulujących zmiany podmiotów występujących w procesie jest powoływany przez powoda art. 194 § 3 K.p.c., zgodnie z którym jeżeli okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych, sąd na wniosek powoda może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie. Przepis ten umożliwia rozszerzenie zakresu podmiotowego strony pozwanej i objęcie nim innych jeszcze niezapozwanych osób. Jednakże możliwość i dopuszczalność uzyskania przez powoda - w tym procesie - rozstrzygnięcia wobec wszystkich podmiotów z twierdzonego przez niego stosunku cywilnoprawnego uwarunkowana jest zastrzeżeniem "jeżeli okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom". Pojęcie to oznacza niezmiennność roszczenia nie tylko co do samego żądania, ale i tożsamości jego podstawy faktycznej w stosunku do roszczenia już dochodzonego przeciwko pierwotnie pozwanemu (por. wyrok SN z 13.05.1968 r., III PRN 90/67, LEX nr 6339). Innymi słowy dokonywanie przekształceń na podstawie art. 194 jest możliwe wówczas, gdy proces pod względem przedmiotowym nie ulega zmianie (wyrok SN z dnia 18 kwietnia 1968 r., III PRN 86/67, OSNCP 1968, nr 12, poz. 218).

W niniejszej sprawie oprócz komornika R. Ś. (1) i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...), powód chciał uczynić pozwanym również Skarb Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...). Już na wstępie nasuwa się zatem spostrzeżenie, że Skarb Państwa stanowi jednolity podmiot i niezależnie od wielości wymienionych po stronie pozwanej państwowych jednostek organizacyjnych (art. 67 § 2 k.p.c.), stroną jest zawsze Skarb Państwa, a nie wskazane jednostki (tak SN w wyroku z 11.05.1999 r., I CKN 1148/97, OSNC 1999/12/205, Pr.Gosp. 1999/11/5, Biul.SN 1999/9/6). W sytuacji natomiast, gdy powód pozywając Skarb Państwa wadliwie określi jednostkę organizacyjną, z

której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, uzupełnienie braku w zakresie właściwego określenia strony pozwanej następuje nie na podstawie art. 194 § 3 k.p.c, lecz w płaszczyźnie właściwej reprezentacji w oparciu o art. 67 § 2 k.p.c. (wyrok SN z 17.03.2010 r., II CSK 393/09, LEX 602681). Zgodnie z tym przepisem za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie.

Powyższe prowadzi zatem do wniosku, że reprezentacja Skarbu Państwa zależy od stwierdzenia z działalnością konkretnie jakiego *statio fisci* łączy się roszczenie. To z kolei jest prostą konsekwencją okoliczności faktycznych przywołanych przez powoda na poparcie swojego żądania. Nic nie stoi przy tym na przeszkodzie, by wskazać kilka jednostek organizacyjnych, o ile z działalnością każdej z nich wiąże się roszczenie.

Wobec tego wniosek powoda o wezwanie do udziału w sprawie Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...), jako kolejnego *statio fisci* Skarbu Państwa, byłby dopuszczalny wówczas, gdyby możliwe było powiązanie działalności Sądu Okręgowego w W. (...) z okolicznościami faktycznymi przedstawionymi w pozwie, a uzasadniającymi roszczenie. W rzeczywistości jednak takie powiązanie jest niemożliwe. Powód, wbrew temu co twierdził w toku procesu, przedstawił w pozwie jedynie okoliczności faktyczne uzasadniające odpowiedzialność komornika i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...). Nie wiązał on natomiast swojego żądania z działalnością Sądu Okręgowego w W. (...). Co prawda wskazywał, że to ten właśnie Sąd stwierdził wykonalność wyroku sądu polubownego, to jednak nie w tym zachowaniu upatrywał bezprawność działania pozwanego komornika będącą przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej. Okoliczności faktyczne przywołane przez powoda, a stanowiące podstawę roszczenia, nie wiązały się zatem z działalnością Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...), jako *statio fisci* Skarbu Państwa. O ile bowiem roszczenie wywodzone względem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...) (a także komornika) ma za podstawę prowadzenie przez komornika postępowania egzekucyjnego na podstawie dokumentu niebędącego, według powoda, tytułem egzekucyjnym, to żądanie względem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...) wiązałoby się z stwierdzeniem przez ten Sąd wykonalności wyroku sądu polubownego. Roszczenia miałyby zatem odmienną podstawę faktyczną - powód dopatrywałby się bezprawności w dwóch innych zachowaniach, podjętych przez dwa różne podmioty. Podkreślenia wymaga fakt, iż ani z pozwie w późniejszych pismach procesowych powód nie skierował i nie sformułował przeciwko Skarbowi Państwa Prezesowi Sądu Okręgowego w W. (...) żadnego roszczenia procesowego.

Powyższe musiało prowadzić do oddalenia wniosku o wezwanie do udziału w sprawie Prezesa Sądu Okręgowego w W. (...) jako kolejnego *statio fisci* Skarbu Państwa, bowiem podmiot ten jest tym, przeciwko któremu może być wytoczone z art. 23 ust. 1 w zw. art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, a jak wskazano powyżej żadne samodzielne dodatkowe roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w W. (...) nie zostało w niniejszym postępowaniu zgłoszone, tym bardziej, że po stronie powodowej występował profesjonalny pełnomocnik.

Co do meritum. Reżim odpowiedzialności komorników i związana z nią odpowiedzialność Skarbu Państwa budziły w przeszłości istotne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., IV CSK 302/14, OSNC 2016/2/25). Od dnia 13 listopada 2004 r. podstawę deliktowej odpowiedzialności komornika i Skarbu Państwa stanowi w art. 23 ust. 1 u.k.s.e. w nowym brzmieniu. Zgodnie z art. 1 tej ustawy komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. Należy go zaliczyć do organów władzy publicznej w znaczeniu funkcjonalnym, wykonujących powierzone przez ustawę zadania przymusowego wykonywania orzeczeń sądowych. Odpowiedzialność odszkodowawcza komornika uregulowana w art. 23 u.k.s.e. jest, zatem odpowiedzialnością deliktową, a według zgodnego stanowiska judykatury przesłanką tej odpowiedzialności jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., III CZP 54/04, oraz m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2005 r., II CK 634/04, z dnia 6 kwietnia 2006 r., IV CSK 6/06, niepubl.; z dnia 16 marca 2007 r., II CSK 381/06, OSNC 2008, Nr 2, poz. 28; z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 376/07, niepubl.; z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 279/09, "Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa" 2012, Nr 3, poz. 5; z dnia 25 lutego 2015 r., IV CSK 302/14, OSNC 2016/2/25; z dnia 24 czerwca 2015 r., II CSK 544/14 niepubl.). Tak rozumiany art. 23 ust. 1 u.k.s.e., w podobnym brzmieniu obowiązującym

do dnia 12 listopada 2004 r., został uznany za zgodny z Konstytucją wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2009 r., SK 34/07 (OTK-A Zb.Urz. 2009, Nr 2, poz. 10).

Zwiększenie zakresu odpowiedzialności komornika wynika również z uchylecia art. 769 § 1 k.p.c., który wyłączał ją wtedy, gdy poszkodowany mógł w toku postępowania egzekucyjnego zapobiec szkodzie za pomocą środków przewidzianych w kodeksie. W związku z tym, że art. 23 u.k.s.e. nie reguluje samodzielnie wszystkich przesłanek odpowiedzialności komornika w odpowiednim zakresie, mają do niej zastosowanie również przepisy kodeksu cywilnego. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej komornika miarodajne są ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 415 k.c., natomiast nie wchodzi w grę wina jako zasada tej odpowiedzialności (wyrok SN z 12.05.2016 r., I CSK 39615, LEX 2077539, por. również wyrok z 10.02.2010 r., V CSK 279/09, LEX 585901).

Przesłanka bezprawności oznacza w tym przypadku naruszenie przez komornika przepisów prawa, przy czym nie każde naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, ale jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody. Przez termin "zachowanie niezgodne z prawem" należy rozumieć zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z norm prawa. Niezgodne z prawem będzie zatem działanie sprzeczne z przepisem Konstytucji RP, ustawy, ratyfikowanej umowy międzynarodowej, rozporządzenia, aktem prawa miejscowego czy przepisem powszechnie obowiązującego aktu prawa europejskiego. Pojęcie niezgodności z prawem na gruncie omawianego przepisu nie obejmuje naruszeń norm moralnych i obyczajowych. Komornik (czy jego zastępca) ponosi odpowiedzialność jak za działania własne za związane z postępowaniem egzekucyjnym działania zatrudnionych przez niego asesorów, aplikantów komorniczych, pozostałych pracowników oraz innych osób niezbędnych przy ochronie i pomocy w trakcie czynności komorniczych (wyrok SA we Wrocławiu z 16.01.2014 r., I ACa 1086/13, LEX 1816492, podobnie: SA w Krakowie w wyroku z 15.07.2015 r., LEX 1932032).

Zgodnie z ogólną zasadą ciężaru dowodu wyrażona w art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na powódzie zatem spoczywał obowiązek wykazania, że pozwany komornik dopuścił się działań bezprawnych podczas czynności egzekucyjnych, a jeśli tak to jakich oraz, że normalnym następstwem owych bezprawnych działań był uszczerbek majątkowy powoda.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie pozwanemu komornikowi nie można przypisać żadnego bezprawnego działania. Bezprawności tej powód upatrywał w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego uzyskanego, jego zdaniem, w wyniku przestępstwa. Podnosił on, że nigdy nie pozostawał w relacjach handlowych ze spółką (...), nie wystawiał na jej rzecz weksla, nie zawierał umowy o zapis na sąd polubowny, a sąd, który wydał wyrok, nigdy nie istniał. Zarzuty te zmierzały do wykazania nieważności tytułu egzekucyjnego, a pośrednio również tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę postępowania egzekucyjnego.

Nawet jednak gdyby przyjąć argumenty strony powodowej i uznać, że nie było podstaw do wydania przez sąd polubowny wyroku, a nawet, że jest on nieważny, to nie mogło to prowadzić do uznania działań komornika za bezprawne.

Zgodnie z art. 767 K.p.c. podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, którym z kolei jest tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności. Zgodnie natomiast z art. 777 § 1 pkt 1 K.p.c. tytułami egzekucyjnymi są między innymi prawomocne orzeczenia sądu. Z art. 1212 § 1 K.p.c. wynika, że wyrok sądu polubownego ma moc prawną na równi z wyrokiem sądu po jego uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd jego wykonalności. Oznacza to, że po stwierdzeniu przez sąd wykonalności wyroku sądu polubownego staje się on od razu tytułem wykonawczym w rozumieniu art. 776 K.p.c., przez co może stanowić podstawę egzekucji. Stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego sprawia, że nadaje się on do wykonania, prowadzenie na jego podstawie egzekucji przeciwko dłużnikowi jest dopuszczalne oraz że organy egzekucyjne powinny ten tytuł wykonać (SN w wyroku z 24.07.2008 r., IV CSK 95/08, M.Prawn. 2008/17/899, por. również wyrok SA w Gdańsku z 10.01.2014 r., V ACa 750/13, LEX 1444730).

Powyższe prowadzi do wniosku, że skoro stwierdzona została wykonalność wyroku zapadłego przeciwko powodowej spółce, to podlegał on wykonaniu w drodze egzekucji, a pozwany komornik musiał uczynić zadość wnioskowi wierzyciela. Odmienne zachowanie prowadziłoby bowiem do bezprawnego zaniechania i ono właśnie stanowiłoby naruszenie przepisów prawa. Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie poglądem wszczęcie i prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia Sądu zapatrzonego w klauzulę wykonalności, nie może być uznane za czyn bezprawny (niedozwolony) uzasadniający odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 415 k.c. (tak SN w wyroku z 24.09.2008 r., II CSK 200/08, Palestra 2008/11-12/309). Powyższe wynika z faktu, że komornik nie ma obowiązku, a wręcz uprawnienia do badania zasadności tytułu egzekucyjnego czy słuszności nadania mu klauzuli wykonalności. Wkraczałby bowiem w zakres uprawnień przysługujących wyłącznie sądowi. Sytuacja taka prowadziłaby w wielu wypadkach do podważania prawomocnych wyroków sądów przez komorników i w sposób oczywisty zagrażałaby bezpieczeństwu obrotu i zaufaniu do Państwa. Komornik ma zatem za zadanie jedynie wykonać orzeczenie bez poddawania go kontroli pod kątem słuszności.

Na poparcie swojego odmiennego stanowiska strona powodowa powoływała wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r. (sygn. akt V CSK 279/09, LEX nr 585901), w uzasadnieniu którego stwierdzono, iż „z uwagi na to, że odpowiedzialność odszkodowawcza komornika za szkodę wyrządzoną w toku egzekucji jest niezależna od winy komornika, nie ma znaczenia świadomość komornika co do bezprawności jego działania. Nie zwalnia go też od odpowiedzialności odszkodowawczej regulacja art. 804 k.p.c., wyłączająca dopuszczalność badania przez komornika zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Oznacza ona jedynie to, że organ egzekucyjny nie jest uprawniony do oceny merytorycznej zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Nie wyłącza natomiast obowiązku badania, czy załączony do wniosku o wszczęcie egzekucji dokument jest rzeczywiście tytułem wykonawczym w rozumieniu art. 777 w zw. z art. 776 k.p.c.”. Pogląd ten, jak najbardziej słuszny, nie pozostaje jednak w sprzeczności z zaprezentowanym wyżej przez Sąd poglądem. W przywołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy dokonał bowiem jasnego określenia jakie są obowiązki komornika, gdy idzie o kontrolę tytułu wykonawczego. Obowiązki te sprowadzają się do badania zgodności tytułu z przepisami prawa, lecz nie pod kątem merytorycznym, lecz jedynie formalnym. Z wyводу poczynionego przez Sąd Najwyższy wynika, że komornik powinien odmówić prowadzenia postępowania egzekucyjnego, między innymi wówczas, gdy dokument mający być podstawą egzekucji nie stanowi tytułu egzekucyjnego w rozumieniu art. 777 K.p.c. W tym zakresie komornik powiela zatem kontrolę dokonywaną przez sąd w postępowaniu klauzulowym.

W niniejszej sprawie nie można zarzucić komornikowi, że kontroli takiej nie dokonał. Jak już bowiem wyżej wskazano wyrok sądu polubownego stanowi *sui generis* tytuł egzekucyjny, choć nie jest już wprost wymieniony w art. 777 K.p.c. Uchylenie paragrafu drugiego tego artykułu, który wymieniał wyrok sądu polubownego jako tytuł egzekucyjny, nie oznacza, że wolą ustawodawcy było uniemożliwienie prowadzenia na jego podstawie egzekucji. Zabieg ten wynikał bowiem z wątpliwości rodzących się na tym tle w doktrynie. Zarówno bowiem ugoda zawarta przed mediatorem przed jej zatwierdzeniem, jak i wyrok sądu polubownego czy ugoda przed nim zawarta, przed stwierdzeniem ich wykonalności, z uwagi na ich charakter prawny jako dokumentów prywatnych, nie odpowiadały kryteriom przyjętym dla tytułów egzekucyjnych. Dlatego też nowelą z 16 września 2011 r. zostały usunięte z listy tytułów egzekucyjnych zamieszczonej w art. 777 § 1 k.p.c. Niemniej w mocy pozostał przywoływany już art. 1212 § 1 K.p.c. stanowiący, że wyrok sądu polubownego lub ugoda przed nim zawarta mają moc prawną na równi z wyrokiem sądu lub ugodą zawartą przed sądem po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności. Prowadzi to do wniosku, że o ile sam wyrok sądu polubownego nie jest tytułem egzekucyjnym w rozumieniu art. 777 K.p.c., to po stwierdzeniu jego wykonalności przez Sąd staje się tytułem wykonawczym. Uzasadnione jest zatem stwierdzenie, że wyrok sądu polubownego stanowi *sui generis* tytuł egzekucyjny i tylko z uwagi na rozważania czysto doktrynalne nie jest ujęty w katalogu z art. 777 K.p.c.

Powyższe musi zatem prowadzić do wniosku, że pozwany komornik nie mógł postąpić inaczej, jak tylko wykonać przedłożony mu tytuł wykonawczy. Był on bowiem oparty na wyroku sądu polubownego, który może stanowić podstawę egzekucji. We właściwym postępowaniu stwierdzono również wykonalność tego orzeczenia w trybie art.

1212 § 1 K.p.c. Zarówno forma jak i treść wyroku, a tym bardziej postanowienia Sądu Okręgowego nie mogły budzić wątpliwości komornika. O ile zatem przytaczane przez powoda stanowisko Sądu Najwyższego jest w pełni zasadne, to ma w niniejszej sprawie niewielkie znaczenie. Oparte było ono bowiem na stanie faktycznym, w którym komornik prowadził egzekucję na podstawie postanowienia nadzorczego sądu wydanego w trybie art. 759 § 2 k.p.c., które, co oczywiste, nie jest tytułem wykonawczym.

Powyższe prowadzi zatem do wniosku, że działania pozwanego komornika, prowadzące postępowanie egzekucyjne na podstawie wyroku sądu polubownego, którego wykonalność stwierdzono prawomocnym postanowieniem sądu, nie można uznać za bezprawne (niedozwolone). Brak tej przesłanki wyłączał zatem odpowiedzialność odszkodowawczą komornika, a przez to również pozwanego Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w P. (...).

Mając powyższe na uwadze powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 K.p.c. Zgodnie z nim w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W niniejszej sprawie Sąd uznał, że przegrywający proces powód nie jest w stanie ponieść wszystkich kosztów procesu. Z dokumentów złożonych wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych wynika, że sytuacja materialna spółki jest trudna, między innymi na skutek postępowania egzekucyjnego, z którym związane było niniejsze postępowanie. Spółka nie ma wartościowego majątku, nie zatrudnia pracowników, a w ubiegłym roku zanotowała stratę. Niemniej jednak w ocenie Sądu spółka, a konkretnie osoby nią zarządzające, powinny w toku procesu zakładać i taką ewentualność, że powództwo zostanie oddalone. W związku z tym od listopada 2015 r., gdy wniesiono pozew w sprawie, wydatki spółki powinny być tak kształtowane, by możliwe było poniesienie przynajmniej części przyszłych kosztów procesu.

Wobec powyższego Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi, a obciążył go kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego, które w przypadku pozwanego komornika wyniosły 7217 zł, zaś w przypadku kosztów Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej pozwanego ad. 2 - 7200 zł.

SSO Agnieszka Wieczorek